

26.april 2024

Ref. CHKI

J.nr. 23-011583

Redegørelse om inspektion i Rise Sparekasse

Indledning

Finanstilsynet foretog i efteråret 2022 en tværgående undersøgelse af en række pengeinstitutter, herunder Rise Sparekasse (sparekassen), om deres håndtering af private banking-kunder i perioden 1. januar 2020 til 31. december 2021.

Finanstilsynet var derudover den 4. og 5. oktober 2023 på inspektion i Rise Sparekasse. Inspektionen havde til formål at undersøge, om sparekassen overholder nærmere afgrænsede dele af hvidvaskloven og regler udstedt i medfør heraf.

Inspektionen omfattede sparekassens organisering og opgavefordeling på hvidvaskområdet og sparekassens risikovurdering. Inspektionen omfattede desuden sparekassens kundekendskab, herunder i forbindelse med oprettelse af kundeforhold, løbende kundekendskabsprocedurer og risikoklassifikation samt sparekassens overvågning af kunder, herunder overholdelse af undersøgelses-, noterings-, opbevarings- og underretningspligten. Endelig omfattede inspektionen sparekassens interne kontroller og sanktionsscreening.

Risikovurdering og sammenfatning

Sparekassen er et lokalt forankret pengeinstitut, der servicerer kunder over hele Danmark, men med et særligt engagement på Ærø samt Syd- og Vest-Fyn. Sparekassen har fokus på mindre og mellemstore erhvervs-kunder samt privatkunder. Sparekassen har en traditionel forretningsmodel med almindelige ind- og udlånsprodukter, herunder finansielle produkter indenfor bank-, realkredit-, investerings-, pensions- og forsikringsområdet.

På baggrund af sparekassens forretningsmodel og geografisk afgrænsede marked vurderer Finanstilsynet, at sparekassens iboende risiko for at blive brugt til hvidvask er mellem-høj, og risikoen for at blive brugt i forbindelse med terrorfinansiering er lav-mellem.

På baggrund af inspektionen er der en række områder, som giver anledning til tilsynsmæssige reaktioner.

FINANSTILSYNET
Strandgade 29
1401 København K

Tlf. 33 55 82 82
CVR-nr. 10 59 81 84
finansstilsynet@ftnet.dk
www.finanstilsynet.dk

ERHVERVS-MINISTERIET

I den risikovurdering, som sparekassen anvendte frem til 26. september 2023, beregnes produktrisikoen som et gennemsnit af alle sparekassens udbudte produkter, hvilket medfører, at sparekassens risiko falder, i forbindelse med udbud af flere lavrisikoprodukter. I risikovurderingen inddrages desuden ikke transaktioner til og fra højrisikotredjelande. Sparekassen har derfor fået en påtale for, at sparekassens risikovurdering i perioden frem til den 26. september 2023 ikke i tilstrækkelig grad har været baseret på de højrisikoprodukter, sparekassen udbyder, samt transaktioner til og fra højrisikotredjelande.¹

Sparekassen har ikke foretaget kundekendskabsprocedurer med faste intervaller siden 2021 for så vidt angår højrisikokunder samt i en længere årrække eller aldrig for så vidt angår øvrige kunder. Sparekassen har på den baggrund fået påbud om at sikre, at den afvikler sin backlog i relation til gennemførelse af løbende kundekendskabsprocedurer og fremsende en plan herfor til Finanstilsynet.²

Sparekassen har fået en påtale for, at den ikke orienterede Finanstilsynet om udfordringer i relation til gennemførelse af løbende kundekendskabsprocedurer hurtigst muligt efter, at sparekassen blev opmærksom herpå.³

Sparekassen indhenter som udgangspunkt alene oplysninger om kundernes ejer- og kontrolstruktur via oplysninger fra kunderne selv eller opslag i CVR, uanset kundens risikoklassifikation. Sparekassen har på den baggrund fået påbud om at sikre, at sparekassen gennemfører rimelige foranstaltninger for at klarlægge juridiske personers ejer- og kontrolstruktur.⁴

Sparekassen gennemfører ikke konsekvent tilstrækkelig undersøgelse af midlernes oprindelse. Sparekassen har på den baggrund fået påbud om at sikre, at sparekassen vurderer, og hvor relevant indhenter, oplysninger om midlernes oprindelse.⁵

Sparekassen gennemfører ikke i tilstrækkeligt omfang skærpede kundekendskabsprocedurer for sine højrisikokunder. Sparekassen har på den baggrund fået påbud om at sikre, at sparekassen gennemfører skærpede kundekendskabsprocedurer, hvor sparekassen vurderer, at der er øget risiko for hvidvask eller terrorfinansiering.⁶

Sparekassen gennemfører ikke i tilstrækkeligt omfang yderligere risikobegrænsende foranstaltninger i henhold til kravene i hvidvaskloven i forbindelse med transaktioner, der involverer højrisikotredjelande. Sparekassen har på den baggrund fået påbud om at sikre, at den gennemfører tilstrækkelige skærpede kundekendskabsprocedurer samt yderligere risikobegrænsede foranstaltninger i forbindelse med kunder, der gennemfører transaktioner, der

involverer lande, der er opført på Europa-Kommissionens liste over højrisikotredjelande. I den forbindelse skal sparekassen iværksætte en undersøgelse af de kundeforhold, der allerede har haft transaktioner til højrisikotredjelande med henblik på at gennemføre skærpede kundekendskabsprocedurer samt yderligere risikobegrænsede foranstaltninger.⁷

Sparekassen har i flere tilfælde ikke truffet passende foranstaltninger for at imødegå risikoen for hvidvask og finansiering af terrorisme, herunder overvejet, om et kundeforhold skal afbrydes eller afvikles, i tilfælde hvor sparekassen er blevet bekendt med, at de indhentede oplysninger om en kunde ikke er tilstrækkelige eller ikke kan ajourføres, eksempelvis fordi, at kunden ikke vil udlevere oplysningerne. Sparekassen har på den baggrund fået påbud om at sikre, at sparekassen træffer sådanne passende foranstaltninger.⁸

Sparekassen anvender muligheden for at undertrykke alarmer i et omfang, der indebærer en risiko for, at den overser væsentlige risici i de enkelte kundeforhold, herunder kundernes adfærd og transaktioner. Sparekassen har på den baggrund fået påbud om at sikre, at overvågningsystemets funktion til undertrykkelse af alarmer kun anvendes på et tilstrækkeligt grundlag, og at der foretages en tilstrækkelig kontrol med beslutninger om undertrykkelse af alarmer.⁹

Finanstilsynet konstaterede under inspektionen, at sparekassens noteringer i relation til et betydeligt antal alarmer var mangelfulde, idet noteringerne ikke var dækkende for de undersøgelser og overvejelser, som sparekassen havde gjort sig i forbindelse med alarmerne. Sparekassen har på den baggrund fået påbud om at sikre, at den noterer og opbevarer noteringer vedrørende resultatet af undersøgelser af baggrunden for og formålet med alle transaktioner, der er komplekse, usædvanligt store, foretages i et usædvanligt mønster eller ikke har et åbenbart økonomisk eller lovligt formål.¹⁰

¹ Hvidvasklovens § 7, stk. 1

² Hvidvasklovens § 10, stk. 1, nr. 1

³ Hvidvasklovens § 49, stk. 1

⁴ Hvidvasklovens § 11, stk. 1, nr. 3

⁵ Hvidvasklovens § 11, stk. 1, nr. 4

⁶ Hvidvasklovens § 17, stk. 1

⁷ Hvidvasklovens § 17, stk. 1, og § 17, stk. 3

⁸ Hvidvasklovens § 15, jf. § 14, stk. 5

⁹ Hvidvasklovens § 11, stk. 1, nr. 5

¹⁰ Hvidvasklovens § 25, stk. 3